

gribe denne Leilighed til at udtale mig om, hvor fjernt det end staar fra dette Forslag, især naar der kun er liden Udsigt til at naa til et endeligt Resultat, men der kan dog maasse være en vis Grund til at udtale sig om et saadant enkelt Punkt, der staar i nær Forbindelse med de kirkelige Sagers Ordning i det Hele. Det er Spørgsmaalet om borgerlig Vielse. Det er unægtelig et Punkt af meget stor Betydning, som ogsaa blev omhandlet i Kirkekommissionen, hvis Forhandlinger derom efter min Overbevisning ledede til en høist tilfredsstillende, omhyggelig og samvittighedsfuld Overveelse og til et Resultat, som jeg tror i Fremtiden ikke vil være uden Betydning, men der stiller jeg mig ganske rigtigt saaledes, at jeg i den Slags Sager mener, at det kommer an paa, om der viser sig en virkelig stærk Tilbøielighed eller Trang til en Ordning. Jeg tror, at Kultusministeren, saalidt som nogen anden Minister, skal lade sig nøde eller tvinge frem, men jeg mener tillige, at en Behreidelse mod mig paa dette Punkt vilde være meget ubesøiet. Det er ingenlunde den Bet, jeg har fulgt, men paa den anden Side er det ganske vist, at jeg heller ikke tror, at nogen Minister, og allermindst nogen Kirkeminister, skulde gribe Initiativet paa den Maade og træde frem med reformerende Bestemmelser, især paa Gebeter, hvor han ikke kunde være rigtig sikker paa, i hvor stort Omfang de kom til at virke, og at han skulde søge at føre Reformen igjennem, uden at der viste sig Trang til og levende Duffer hos Befolkningen om Forandringer. Derfor er ganske rigtig denne Sag om borgerlig Vielse ikke bragt frem af mig. Blot i det overordenlig indskrænkede Omfang, for ganske enkelte Tilfælde, som i min Tid, efterat jeg er kommen ind i Ministeriet, mulig kunde have givet nogen Anledning dertil, vilde jeg have anset det for urigtigt at bringe Sagen frem. Kommer Spørgsmaalet derimod frem i rigeligere, mere almindelige Dimensioner, skal jeg ikke have Noget imod at indlade mig derpaa, men jeg tror, at den ærede Rigsdagsmand og det ærede Thing ville finde det meget naturligt, at en Minister ikke kaster saadanne Spørgsmaal ud eller bringer dem frem, naar der ikke

iforveien har vist sig at være en saadan Bevægelse tilstede, som kunde have givet nogen Tro paa, at der virkelig fandtes en Trang i saae Henseende. Jeg tror, at efter disse Bemærkninger vil det findes temmelig ubegrundet, naar den ærede Rigsdagsmand har ment, at det havde været min Mening blot at gjøre et lille Forsøg med et Par Love, om det vilde gaa, og naar det ikke gif, ligge, om det saa maa siges, paa den lade Side og lade Fem være lige. Jeg har en, efter min Formening, meget vel begrundet Overbevisning i den Henseende, som jeg tror, at Thinget i det Hele maa billige. Jeg skal ganske vist ikke holde mig tilbage, men der kan heller ikke være nogen Opfordring for mig til at trænge Spørgsmaal frem, som ikke vise sig at være paatrængende, og jeg maa navnlig holde paa, at det vilde være høist uheldigt at bringe visse Spørgsmaal frem, som efter deres hele Natur maatte forudsætte forudgaaende Afgjørelser af andre Spørgsmaal, der ikke ere blevne afgjorte. Jeg kommer altsaa tilbage til dette, at jeg strar, da Ministeriet blev dannet den 28de Mai ifjor, tog fat paa at gennemføre de Sager, som ogsaa efter Kirkekommissionens Opfattelse maatte anses for at være de nærmeste til at blive gennemførte, og at jeg gjorde alt Mit — og jeg tror, at den ærede Rigsdagsmand vil indrømme, at jeg ikke holdt mig tilbage i Kampen for disse Love, men søgte at gjøre, hvad jeg kunde — for at føre dem igjennem, og at jeg meget beklagede, at de ikke bleve gennemførte, men naar dette ikke skete, da mener jeg, at det kan have en meget god og naturlig Begrundelse, at man ikke — og navnlig ikke strar i Begyndelsen af Rigsdagens Samling — bringer disse Love frem igjen for blot at fremkalde fornyede Kampe, som ikke vilde bringe noget Resultat, thi deraf skjønner jeg ikke, at der i nogen Retning vilde resultere noget som helst Gode. Hvorvidt det nu skulde være Tilfældet, at disse Love kunde være førte igjennem sidst, og hvorledes og under hvilke Forhold de nu skulde kunne føres igjennem, derom kan man selvfølgelig kun have en personlig Overbevisning, hvor den One kan sætte sin Overbevisning mod den Andens, men naar det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die